

de utvetydige Rettigheder, som Folket endnu har tilbage efter Forfatningsforandringen af 1866, og naar det Punkt kommer, ere vi ude af Stand til at vælge; thi saa er der kun eet Valg, saa maa Folket tage Kampen op. Naar det Punkt kommer, naar det Dieblit kommer, det kan vi ikke sige, thi det afhænger ikke af os; det afhænger af den Beredvillighed og Resolutiøn, der fra anden Side er til at benytte den forjængere Stemmning og den, om jeg saa maa sige, fredeligere Tilstand, som vi ved vor Politikk ifjor havde tilvebragt. Spørvidt dette i Fremtiden vil ske, kan jeg ikke yttre Noget om i dette Dieblit; det maa vise sig. At Udsigterne til, at denne Samling kan ende ligesom den forrige, fredelig og med Anerkjendelse af Folkethingets Bevillingsmyndighed, ere noget mørke, er ganske vist utvilsomt, efterat det har vist sig, at den bestaaende Regjering ikke agtede at benytte den Anledning og Leilighed, som der var for den til at vige Pladsen i Foraaret, og derved skaffe den Mulighed tilstede, som blev ønsket ikke blot af vort Parti, men af Mangfoldige udenfor vort Parti, for at kunne faae en fredelig og rolig Forhandling paa Rigsdagen. Regjeringen har ved sin Forbliven — som jeg for øvrigt ikke skal indlade mig paa at bedømme, da det ikke ligger for i dette Dieblit — paataget sig et meget stort Ansvar. Den har gjort Sit til, at den fredelige Situation, som den Gang var tilstede, ikke kommer til at virke saa velsignelsesrig for Folk og Land, som det vilde have været muligt, hvis Regjeringen havde indtaget en anden Stilling. Men skjøndt Regjeringen har gjort det saa vanskeligt for os, og skjøndt det maasse ogsaa fra anden Side — hvad jeg ikke skal komme nærmere ind paa i dette Dieblit — er gjort os saa vanskeligt som muligt at fastholde en Politikk, som vi ansaa det for en Pligt overfor Befolkningens Mæltal at følge, saa maa jeg dog alligevel bestemt betone, at denne Pligt ikke dermed falder bort. Saa længe som der er en Mulighed for at holde og hævde Folkets Krav og Ret indenfor Forfatningen, saa længe have vi den Pligt at gjøre det, og det er heller ikke vor Hensigt at unddrage os fra denne Pligt. Det er vistnok hele det Partis Mening, som jeg tilhører, at vi iaar som ifjor ikke uden Nødvendighed ville drive de politiske Forhold til et Punkt, hvor den forfatningsmæssige Forhandling hører op, og hvor Kampen lægges ud i selve Befolkningen, det vil sige: udenfor Lovens Grund, men det er lige saa fuldt vor bestemte Mening iaar som ifjor saavel paa denne Lovs, Finantslovens, Omraade som paa andre Lovomraader at hævde, hvad vi nu igjennem adskillige Aar have udtalt os for som Folkets lovlige Krav. Disse Krav kunne ikke opgives. En Repræsentation kan indskrænke sig til at hævde, hvad den anser for Ret, og for, hvad Folket med Rette har Krav, paa uden at gaa til yderligere Skridt, som

udsætte Forfatningen og Freden i Landet for Fare, men den kan ikke for Fredens Skyld og for at blive i tilsyneladende forfatningsmæssige Former — thi Andet bliver det til Slutning dog ikke — virkelig og faktisk vige for Kruxler, som have deres Styrke i Mangel paa Lovlighed, eller opgive Folkets virkelige forfatningsmæssige Bevillingsmyndighed. Det kan den ikke; der er Grændsen afsat, og derfor er det, jeg siger: Det ligger ikke hos os absolut at forhindre, at denne Samling ender med en Konflikt. Det er vort Ønske, at den ikke ender med en Konflikt. Vi ønske ikke blot ikke en Konflikt, men vi ønske at forfatningsmæssige Tilstande her i Landet maa blive fæstnede; men der er en Pris, for hvilken vi ikke kunne kjøbe Freden, og det er Opgivelsen af Folkets Bevillingsmyndighed. Opgivelsen af Folkets lovlige og berettigede Krav, og naar der derfor fra anden Side stilles Fordringer til denne Rigsdag, som gaa videre, og som krænke denne Ret og disse Krav, saa vil jeg indrømme, at Udsigterne til en fredelig Løsning ere meget svage, men det maa da ogsaa staa fuldt og klart for Enhver, at Ansvarer for, at vi maasse atter komme ind i vanskelige og tunge Tider her i Landet, ikke kommer til at hvile paa os, som have gjort Alt for at forhindre det, men udelukkende paa dem, som Intet have gjort for at hjælpe til, at det af os paabegyndte og fuldsørte Arbejde kan sætte Frugt, og paa dem, som have gjort Deres for at modarbejde os; paa dem vil Ansvarer komme til at hvile. Jeg siger dette allerede nu, fordi jeg ikke vil, at Noget skal gjøre sig Illusioner om, at det ligger i vor Magt at sikkre Landet rolige Tilstande. Det kunne vi ikke gjøre; vi kunne kun til en vis Grad vise Smødekønnen og Tilbageholdenhed, nemlig kun saa længe som Folkets Bevillingsmyndighed ikke krænkes og Folkets berettigede Krav oplydes. I det Dieblit man stiller Fordringer, som gaa der ud over, saa kunne vi ikke mere. Men hvad vil da blive Følgen? Da vil Følgen blive den, mine Herrer, at vi atter vende tilbage til Tilstande, som vi nu ere komne ud af, og da komme vi vistnok ikke for det Første saa let ud deraf igjen, men saa er Ansvarer ogsaa deres, som have gjort os Arbejdet vanskeligt, eller som ikke have lettet det for os. Jeg er imidlertid ogsaa fuldstændig vis paa, at, dersom det skulde ske, at vi igjen komme ind i saadanne bedrøvelige Tilstande, som jeg ønsker maa undgaaes, saa vil det danske Folk netop af det Maadehold og af de Anstrengelser, som fra vor Side ere gjorte for at forhindre saadanne Tilstande, af de gjentagne Forsøg, vi have gjort for at sørge for, at Landet paa rolig Maade kunde gaa fremad i Lykke og Udvikling, kunne have øst en klar Erkjendelse af, at der ikke var anden Veie at gaa, og denne Erkjendelse vil skaffe Folket en Kraft til at staa imod, som vil give det en Uovervindelig, som det ikke vilde